

Coflyfr y Cod Ymddygiad

Rhifyn 7 Ionawr 2016

Tu fewn

Cyflwyniad 1

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod 3

Nid oes angen gweithredu 4

Cyfeiriwyd at bwylgor safonau 5

Cyfeiriwyd a Banel Dyfarnu Cymru 6

Mwy o Wybodaeth 7

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gŵyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

(a) nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;

(b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;

(c) bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;

(d) bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan driwlynlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

(Parheir trosodd)

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu driwlynys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawiadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn gorchuddio Hydref i Ragfyr 2015, ond hefyd yn cynnwys crynodebau achosion henach, ble mae gwrandawiadau pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru wedi ei gynnal yn ystod y cyfnod yma.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod

Cyngor Caerdydd – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Cyfeirnod achos 201408688 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Hydref 2015

Cafwyd cwyn fod aelod o Gyngor Caerdydd (“y Cynghorydd”) wedi torri’r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau drwy ddefnyddio ei swydd mewn ffordd amhriodol i gael gwybodaeth “gyfrinachol” yn ymwneud ag aelod arall o Gyngor Caerdydd ac o rannu’r wybodaeth hon â’i phlaid er mwyn creu anfantais iddo ef ac i ddibenion gwleidyddol.

Cafwyd tystiolaeth gan Gyngor Caerdydd a nifer o aelodau etholedig.

Cafodd y Cynghorydd ei chyfweld a dywedodd ei bod wedi cael cais am wybodaeth gan sefydliad allanol a bod ei rôl fel cynghorydd yn golygu bod yn rhaid iddi ofyn am gyngor priodol ac i weithredu’n unol â’r cyngor hwnnw.

Daeth yr Ombwdsmon i’r casgliad nad oedd yn afresymol i’r Cynghorydd i ddibynnu ar y cyngor a roddwyd iddi ac ar sail hynny ni chafodd ei argyhoeddi fod y dystiolaeth a gasglwyd yn awgrymu ei bod wedi torri’r Cod Ymddygiad.

Nid oes angen gweithredu

Cyngor Sir Penfro – Gonestrwydd / Datgelu a chofrestru buddiannau Cyfeirnod achos 201500279/201500292 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Rhagfyr 2015

Cafwyd cwyn fod aelod o Gyngor Sir Penfro wedi torri'r Cod Ymddygiad drwy geisio dylanwadu ar benderfyniad a wnaethpwyd gan y Cyngor mewn mater lle'r oedd ganddo fuddiant rhagfarnus, nad oedd wedi cymryd sylw o gyngor perthnasol a roddwyd gan Swyddog Monitro'r Cyngor a'i fod wedi ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried a fyddai'n dwyn anfri ar ei awdurdod.

Cafwyd tystiolaeth gan y Cyngor a chynhaliwyd cyfweiliad ffurfiol â'r Cynghorydd.

Roedd y Cynghorydd wedi datgan buddiant rhagfarnus, ond roedd yn amlwg yn y cyfweiliad nad oedd yn credu bod ei fuddiant yn y mater yn rhagfarnus. Roedd y Cynghorydd wedi gweithredu'n groes i gyfarwyddyd y Pwyllgor Safonau ac roedd wedi gwrthod cyngor y Swyddog Monitro, gyda'r ddau'n seiliedig ar ei ddatganiad bod ganddo fuddiant rhagfarnus. Nid oedd y gweithredoedd hyn yn briodol a gellid ystyried ei fod wedi torri'r Cod Ymddygiad. Fodd bynnag, pe bai'r Cynghorydd wedi ystyried ei sefyllfa'n llawn ar y cychwyn, efallai na fyddai wedi datgan buddiant rhagfarnus. Ers y digwyddiadau hyn, roedd y Cynghorydd wedi gofyn am ac wedi cydymffurfio â chyngor y Swyddog Monitro a'r Pwyllgor Safonau.

Penderfynodd yr Ombwdsmon na fyddai'n gymesur nac er lles y cyhoedd i gymryd camau pellach yn erbyn y Cynghorydd.

Cyngor Tref Llanelli – Gwrthrychedd a phriodoldeb Achos Rhif: 201500965 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Rhagfyr 2015

Cafwyd cwyn y gallai aelod o Gyngor Tref Llanelli, o ganlyniad i'w ymddygiad mewn digwyddiad, fod wedi torri'r Cod Ymddygiad drwy ei fethiant i ddangos parch ac ystyriaeth at eraill, o fwlio neu aflonyddu ar unigolyn arall, o ddefnyddio adnoddau ei awdurdod yn annoeth a'i fod wedi dwyn anfri ar ei awdurdod. Honnwyd fod y Cynghorydd wedi bod yn yfed yn ormodol ar draul y trethdalwyr, wedi cam-drin aelodau staff yn eiriol a'i fod wedi ymddwyn mewn modd treisgar tuag at westai arall yn y digwyddiad.

Cafwyd nifer o ddatganiadau gan dystion a chynhaliwyd cyfweiliad ffurfiol â'r Cynghorydd. Penderfynodd yr Ombwdsmon nad oedd y dystiolaeth yn ddigon cadarn i fodloni Pwyllgor Safonau neu Bwyllgor Dyfarnu Cymru fod y Cod Ymddygiad wedi'i dorri ac y byddai sancsiwn yn briodol, felly nid oedd angen gweithredu ymhellach.

Cyfeiriwyd at bwyllgor safonau

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn.

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn.

Mwy o Wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombudsman-wales.org.uk neu Lucy.Geen@ombudsman-wales.org.uk, neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn   **01656 644200**
Ffacs   **01656 641199**
e-bost   **holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)**

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk